

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. Vtrum Incarnatio convenienti tempore facta fuerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

purè corporeæ, & humanæ inferiores, beatitudinis capaces non sint.

Denique, Si Verbum Divinum assumpsisset naturam angelicam, talis unio & communicatio ad creaturas purè corporeas non se extendisset, & totum universum per illam non fuisset nobilitatum, & veluti deificatum; unde ad complementum univèrsi, ac perfectiorem divinæ bonitatis diffusionem & communicationem, magis conveniens fuit, naturam humanam à Verbo assumi, quàm angelicam.

ARTICVLVS III.

Vtram Incarnatio convenienti tempore facta fuerit?

33. **R**atio dubitandi est, quia lapsus Adæ in ipso ferè nascens mundi exordio contigit: At Incarnatio Verbi, est unicum remedium humani generis post lapsum: Videtur ergo quod convenientius fuisset subventum humanæ miserie, si non ita dilata fuisset Incarnatio, nec tam ferò parata medicina.

34. Confirmatur: Opus Incarnationis ex immensitate divinæ misericordiæ & charitatis processit, juxta illud ad Ephes. 2. *Deus qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam quâ dilexit nos, cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo.* Sed magis esset commendata charitas Dei, si Incarnatio esset facta à principio, statim post peccatum, cum charitas non tardet subvenire amico necessitate patienti, secundum illud Proverb. 3. *Ne dicas amico tuo, vade & revertere, cras dabo tibi, cum statim possis dare:* Ergo Incarnatio convenienti tempore facta non est. Nihilominus.

Dico primò, fuisse valde conveniens, quod Incarnatio non fieret ab initio mundi, & statim post lapsum Adæ. Ita D. Thomas hic quæst. 1. art. 5.

35. Probatur primò ratione quam ibidem insinuat. Licet Incarnatio fuerit ordinata ad liberandum hominem à peccato, tamen valde conveniens fuit, ut non statim veniret medicus salutis ad illum sanandum: cum enim hominis peccatum processerit ex superbia, eo modo liberandus erat homo, ut humiliatus recognosceret suam infirmitatem, & indigentiam medici & liberatoris; atque ita clamaret ad ipsum, & gratiæ quærerent auxilium; quod non tam commodè factum fuisset, si statim à principio post peccatum venisset Christus: dilatio enim tanti beneficii, humiliores reddidit homines, cum per tot annos & sæcula experti fuerint, se nec per opera legis naturæ, nec per sacrificia legis scriptæ, peccati jugum potuisse excutere; unde etiam factum est, ut dilato beneficio, & necessitate crescente, desideria Salvatoris crescerent: Ergo fuit valde conveniens, quod Incarnatio non fieret ab initio mundi, & statim post lapsum Adæ.

36. Deinde, ut ibidem discutit S. Doctor, fuit conveniens ad commendationem tam excellentis mysterij, ut plurima sæcula præcederent executionem ejus, ad hoc, ut horum sæculorum decursu, Incarnatio expectaretur ab omnibus, postularetur à Patriarchis, prædiceretur à Prophetis, & præfiguraretur legis Mosæicæ umbris: ut

Tom. IV.

A enim ait de Filio Dei Augustinus Tractatu 31. in Joan. *Primo per multam seriem temporum & annorum prædicendus fuit, non enim aliquid parvum venturum fuit, Divi fuerat prædicendus, semper tenendus. Quanto major Judex veniebat, tanto præconum series longior præcedere debebat.* Hanc rationem eleganter expendit Tertullianus lib. 3. contra Marcionem cap. 2. ubi sic discutit: *Nihil putem à Deo subitum, quia nihil putem à Deo non dispositum: si autem dispositum, cur & non prædicatum, ut probari posset & dispositum ex prædicatione, & divinum ex dispositione. Et utique tantum opus quod humane saluti parabatur, in quantum credi habebat ut prodesset, intantum paraturam desiderabat, ut credi posset, substructam fundamentis dispositionis & prædicationis, quo ordine fides informata, merito & homini indiceretur à Deo, & Deo exhiberetur ab homine.*

B Addit S. Thomas, quod si Christus Dominus in principio mundi venisset, fervor fidei temporis prolixitate tepuisset: hæc est enim hominum conditio, ut non diu in officio virtutis ferventer perseverent, ut patet in Ecclesiæ progressu, quæ ab illo charitatis fervore, quem habebat in exordio, statim declinare cepit: unde fieret ut pauciores Christi gratiæ & beneficiis fruerentur. Quam ratione insinuat Theodoretus lib. 6. de curationibus Græcorum, his verbis: *Si in principio Christus mortem subisset, quando peccatum non perinde effusum fuisset, nemo deinde credidisset.* Unde

C Ad rationem dubitandi initio propositam respondetur, quod licet lapsus Adæ in ipso mundi nascens exordio contigerit, & Incarnatio sit unicum remedium ad ejus reparationem à Deo institutum, propterea tamen non oportuit eam ab initio mundi fieri, quia etsi ejus executio sit dilata, ejus tamen utilitas & efficacia effectum habuit anticipatum, per fidem Christi venturi, quam habuerunt etiam priora mundi sæcula, & per quam homines in lege naturæ, & in lege scripta justificati sunt; quapropter Apocal. 13. Christus dicitur *Agnus occisus ab origine mundi.*

D Ad confirmationem dicendum est, quod licet charitas non tardet amico subvenire, illi tamen succurrere debet, secundum negotiorum opportunitatem, & prout convenit ejus conditioni: *Non enim* (inquit Chrysostomus) *si aliquid utile est, idèò statim dari debet, nam etiam solidus cibi utilis est, nec tamen datur à principio, & si medicus statim à principio agnoscens, medicinam daret infirmo, minus proficeret, & fortè magis laderet, quàm juvaret; non expediebat autem, ut statim à principio post peccatum, Incarnationis remedium humano generi exhiberetur, illud enim ex superbia contemneret, si prius suam infirmitatem non cognosceret: unde*

E *Sapienter expectavit animarum medicus, donec univèrsa malitia agritudo panderetur, ut ait Gregorius Nyssenus, relatus à Theophylacto, super Epistolam ad Hebræos, exponente illa verba: Nunc autem semel in consummatione sæculorum ad reprobationem peccati per victimam sui ipsius manifestatus est. Idem docet D. Bernardus homil. 1. de Adventu: Tempus est* (inquit, post expensas alias Incarnationis circumstantias) *jam ipsum quoque considerare tempus quo Salvator advenit. Venit enim* (quod & vos credimus non latere) *non initio temporum, sed in fine. Nec incongruè factum est, sed verè sapienter dispositum Sapiaentia, ut cum magis esset necessarium,*

Ggg

374

38:

Homil. 4. in Epist. ad Coloss.

eunc primò ferret auxilium, pronos ad ingrati-
dinem Ada filios non ignorans. Verè enim ad-
vesperascebat, & inclinata erat jam dies; recesserat
partim Sol justitiæ, ita ut exiguum nimis splendor
ejus aut calor esset in terris. Nam & lux divina
notitiæ parva admodum erat, & abundante ini-
quitate, fervor refrigerat charitatis. Fam non ap-
parebat Angelus, non loquebatur Propheta, ces-
sabant velut desperatione vici, præ nimia utique
durtia hominum & obstinatione.

39. Dico secundo: Conveniens fuit Incarnationis
mysterium non differri usque ad finem mundi,
sed multò ante illum fieri. Ita D. Thomas hic
art. 6. & pater ex supra dictis: sicut enim pertinuit
ad dignitatem hujus mysterij, ut aliquandiu ex-
pectaretur & prædiceretur; ita & ne tanta esset
ejus dilatio, ut jam & mores hominum essent
omnino corrupti, & fides ejus prorsus amissa,
ac spes quasi desperata, quod contigisset, si us-
que ad finem mundi dilatum esset; quod facile
credet quicumque corruptionem morum, tam in
lege naturæ, quam in lege scripta, cum ad fines
suos devenerunt, consideraverit. Unde sicut Sol
in medio planetarum positus est, ut superiores &
inferiores illuminare posset, ita Christus verus
Sol justitiæ, in medio annorum venire, & mun-
do se manifestare voluit, juxta illud Abacuc 3.
*In medio annorum notum facies, ut sæcula ante-
riora, per fidem suæ Incarnationis futuræ illumi-
naret. & sequentia per doctrinam evangelicam
ab ejus ore promanatam illustraret, & per Sacra-
menta ab ipso instituta sanctificaret.*

40. Observandum tamen est, quod licet dicatur In-
carnatio facta in medio annorum, non propterea
pyrandum est, esse factam in medio temporis ma-
thematically, ita ut tantum superfit annorum post
illam, quantum præcessit (nam omnino incertus
est ultimus finis mundi, sicut & judicij dies, &
poterit contingere quod plures anni transeant
post Christi adventum, quam fuerint ante ipsum
vel è contra quod sint pauciores) sed dicitur esse
facta in medio annorum, quia non est facta in
principio, vel in fine temporis; quod enim est
inter duos terminos, dicitur in medio, quamvis
magis distet ab uno termino, quam ab alio: quæ
ratione etiam dici solet aliquid factum in medio
populi, si non est factum in uno aut alio angulo,
aut tantum coram aliquibus, sed palam apud
plures, quamvis isti non sint medietas populi.

DISPVATIO IV.

De necessitate Incarnationis.

Ad articulum 2. D. Thomæ.

Licet quidquid est necessarium, sit simul
conveniens, non tamen omne quod est
conveniens, est simul necessarium, sub-
indeque declaratà Incarnationis convenientiã,
insuper, & consequenter, ejus necessitas ad exhi-
bendam Deo condignam satisfactionem, hic ex-
ponenda est, & celebres difficultates, quæ de
Christi satisfactione hic agitari solent, exactè
sunt discutendæ & explicandæ.

ARTICVLVS PRIMVS.

*An homo purus sit impotens ad satisfacien-
dum de condigno pro suo vel alieno peccato
mortali, atque addò ad exhibendã Deo con-
dignam satisfactionem pro peccatis ho-
minum; necessarium fuerit Deum incar-
nari, seu alienam naturam assumere?*

Titulus clarus est, patet enim primò nos lo-
qui de homine puro, per exclusionem tui-
onis personæ ad Deum, hoc est de homine non
Deo: non verò de homine puro, per exclusio-
nem gratiæ & auxiliij supernaturalis, id est in pu-
ris naturalibus constituto. Constat etiam, nos
solum hic agere de satisfactione pro peccato
mortali, sive proprio, sive alieno: purum enim
hominem pro suo peccato veniali de condigno sa-
tisfacere posse, communior Theologorum sen-
tentia est, de qua in Tractatu de penitentia di-
cemus, & ex dicendis in decursu hujus articuli,
manifestè patebit. Tertio liquet nos hic non lo-
qui de Incarnatione strictè sumpta, seu prout
idem est ac carnis à Verbo assumptio; sed largè
accepta, prout significat assumptionem naturæ
create, sive angelicæ, sive humanæ: potuit enim
Verbum, vel alia Trinitatis persona, absque as-
sumptione carnis satisfacere de condigno pro
peccato humani generis, assumendo scilicet natu-
ram angelicam, vel animam rationalem, abs-
que materia, seu carne, & eã mediante actus in-
finitè meritorios & satisfactorios elicere. Deni-
que non agimus hic de satisfactione rigorosa, seu
quæ observet omnes leges strictæ & rigorosæ
justitiæ (hanc enim omnes ferè fatentur à pu-
ro homine exhiberi non posse) sed solum de
condigna & æquali, per quam redditur æquiva-
lens debito: hanc enim posse offerri à puro ho-
mine pro peccato mortali, vel suo, vel saltem
alieno, contendunt aliqui, quos sequentibus con-
clusionibus referemus ac refellemus.

§. I.

*Duplici conclusione, proposita difficultas
resolvitur.*

Dico primò: Pura creatura, quantumcum-
que gratiã exornata, nequit pro suo pec-
cato mortali condignam exhibere satisfactionem.
Est contra Scotum, Paludanum, Durandum, Ri-
cardum, & alios, quibus aliqui adjungunt Ca-
jetanum, quem tamen ab hac sententia liberat,
& in nostram trahit Aravius in præsentia,
num. 24.

E Hanc conclusionem, aliis rationibus ut fu-
tilibus explosis, probat in primis Vasquez hic
disp. 2. hoc argumento. Illa satisfactio non est per-
fecta & æqualis, quæ non compensat omne debi-
tum, sed unam dumtaxat partem, aliã gratiosè con-
donatã: Sed satisfactio quam purus homo potest
exhibere pro suo peccato mortali, est hujusmodi:
Ergo non est perfecta & æqualis. Majorem non
probat Vasquez, sed ut manifestam supponit,
Minorem verò ostendit ex eo quod quan-
do homo per contritionem pro suo peccato sa-
tisfacit, Deus gratis ipsi condonavit debitum
quod ex peccato contraxerat, carendi auxilio
quo converteretur, & actum contritionis eli-